



**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Traditur ratio conciliandi aliqua ex parte Patres, exponendiq[ue] sacras
Scripturas, quæ de prædestinatione loquuntur, sententiaq[ue] auctoris
magis adhuc explanatur. membrum vltimum, disput. de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ad fenestram, imprimit fenestram vim alia in partem aula interiori: eam autem ea vis qualitas sit, impressio illa est alteratio fenestrate, & non localis motus: instans vero, in quo vis fenestrate impressa tanta est, quanta resistentia fenestrate, est vltimum non esse motus localis aperiens fenestrate: quoniam tunc non est motus, & immediatè post, quando vis illa resistentiam fenestrate superabit, erit motus aperiens fenestrate: eum verò motum consequitur motus ingressus aeris, in eodem quidem tempore, sed postea natura, quatenus prius est per motum illum præuium auferri in genere causæ efficientis impedimentum fenestrate prohibentis ingressum, quam sequi in eodem genere causæ aeris ingressum: neque enim aer suo ingressu aperit fenestram sed vis, quam fenestrate imprimit, antequam illa aperiat, aerque ipse ad fenestrate aperiens ingrediat. Idem accidit quando clauum clauo trudimus: prior namque in genere causæ efficientis est expulsio clauo, qui truditur, quam ingressus alterius clauo tamen vis in clauum, qui truditur, deriuatur per clauum, quo eum trudimus.

Ad secundum exemplum, admissio resolutionem fieri vsque ad materiam primam, quamvis nisi id tam aperte docuisset Aristoteles, non sine probabilitate maxima defendi posset contrarium, cum & experimento ipso quasi tangi, ac videri oculis videatur, & non leues euitet difficultates: qua opinandi via insistentes diceremus, accidentia corporea subiectari quidem in materia prima prout facta est in actu primo per formam substantialem: attamen conditionem, sine qua non est subiectum huius numero accidentis, esse, quod forma substantiari sit informata, hac tamen, vel illa indifferenter. Admissio tamen, vt dixi, illo pronuntio de resolutione vsque ad materiam primam, dicendum est, à forma quidem substantiari ignis in instanti, in quo introducit in materiam, emanare calorem, quo postquam introducta est, conseruatur in materia: illum tamen numero calorem neque prærequiri in materia, neque esse prius in materia, etiam in genere causæ materialis ac dispositiuar, quam forma ipsa substantiari existat. Aliud namque est loqui de dispositione requisita in materia, vt ea mediante producat forma substantiari ignis, & hæc non emanat à forma substantiari, quæ introducit, sed à generante, anteceditque in genere causæ efficientis ac materialis seu dispositiuar formam substantialem ignis geniti, vt omnes admittunt: aliud verò est loqui de conditione prærequisa in materia, vt non repugnet introductioni formæ generi, nempe de expulsionem à materia contrariarum dispositionum, quæ secum non patiuntur formam ignis: & neque hæc dispositio, seu conditio prærequisa, fit à forma geniti, sed à generante, anteceditque tam in genere causæ efficientis, quam materialis, introductionem formæ geniti: & aliud est loqui de dispositionibus connaturalibus formæ geniti, quæ per accidens emanant ab ea instanti in quo introducit, quatenus per expulsionem formæ ligni fit resolutio vsque ad materiam primam, atque ita quemadmodum desinente subiecto quoad actum primum, quo informabatur, per accidens desinunt dispositiones præcedentes, ita per accidens in materiam, in qua nihil manet quod repugnet, à forma quæ introducit, emanat tota latitudo suarum dispositionum, quibus in materia conseruatur: eiusmodi namque dispositiones necesse non est præcedant in materia, sed satis est, si concomitentur formam sub-

A stantialem, consequanturque illius introductionem in materiam omnibus accidentibus præcedentibus denudatam. Quare negandum est, eiusmodi dispositiones, etiam in genere causæ materialis ac dispositiuar, præcedere existentiam formæ à qua emanant.

Ad tertium exemplum negandum est, in aere, qui illuminatur, priorem esse in genere causæ materialis expulsionem, seu non existentiam tenebrarum, introductionem lucis. Cum enim tenebræ non aliud sint, quam lucis absentia in subiecto apto illam recipere, proculdubio contradictionem implicat concipere aërem sine tenebris, & non affectum luce: quare neque in genere causæ materialis est prior in aere nõ existentia tenebrarum, quam introductio lucis.

Ad quartum argumentum negandum est, venire & efficere membrum viuum significare in eo loco Concilij efficientiam, vt ostensum est.

Similiter ad confirmationem negandum est, esse non posse vitam spiritualement sine operatione vitæ, vt ex iis, quæ in explicatione quæstionis propositæ diximus, constat.

Ad quartum.

Ad confirm.

C Licet hoc membrum ad finem membri 13. quæst. 23. artic. 4. & 5. pag. 339. aliqua ex parte habeatur: & membro 6. eiusdem quæst. pag. 308. quia tamen plenius hic quam ibi Patres Conciliantur: hoc totum membrum quale est in Concordia hic inferendum, & pro coronide disputationi præclarissima de prædestinatione imponendum esse existimus.

D MEMBRVM VLTIMVM.

Traditur ratio conciliandi aliqua ex parte Patres, exponendique sacras Scripturas, quæ de prædestinatione loquuntur, sententiæque auctoris magis adhuc explanatur.

Quod ad antiquiores Patres attinet, vt melius intelligantur, & quoad fieri possit ad concordiam adducantur, sciendum est: Cum duo, vt hæc tenus explicatum est, necessaria sint vt adultus in vitam æternam perueniat, à Deoque sit prædestinatus: vnus, vt Deus ea auxilia, ac media ex parte sua constituerit ei conferre, cum quibus præuiderit illum pro sua libertate ita cooperaturum, vt ad terminum vitæ in gratia perueniat: alterum, vt adultus ipse pro sua libertate sit re ipsa ita cooperaturus: primūque à Deo pendeat, secundum verò ab ipso adulto, eos sanctos Patres, qui tempora Pelagij & Augustini præcesserunt, ad hoc secundum attendentes, vnanimi ferè consensu asseruisse, prædestinationem fuisse secundum præscientiam boni vsus liberi arbitrij, meritorumque cuiusque, ad eumque sensum fuisse conatos interpretari Scripturas sacras.

Prædestinationem esse secundum præscientiam vsus liberi arbitrij quod modus possit intelligi.

Orta verò hæresi Pelagiana, cum Pelagius contra Scripturas sacras omnia tribueret libero nostro arbitrio, illudque solum sufficere affirmaret ad salutem: & quamuis donum gratiæ postea admiserit, asseuerauerit tamen, neque necessarium esse, neque conferri ad incipiendum (initium enim salutis esse à nobis per nostrum arbitrium contendeat) sed

conferri ad perficiendum, non quasi sine illo perficere non possemus, sed quia non ita facile, nec tam bene: insuper addiderit, conferri unicuique pro qualitate boni vsus arbitrij præcedentis: cum hæc, inquam, Pelagius doceret, Augustinum & alios Patres, huic hæresi se opposentes, ex Scripturis sanctis ostendisse, initium nostræ salutis esse à Deo per gratiam præuenientem & excitantem, & tam incipere quam perficere pendere à gratia Dei, quæ per Christum nobis datur, donaque & auxilia gratiæ, non pro qualitate vsus arbitrij, sed iuxta Dei beneplacitum conferri.

Credens autem Augustinus cum iis, quæ de gratia aduersus hæresim Pelagianam ex Scripturis rectissime docuerat, coniunctum esse, prædestinationem Dei æternam non fuisse secundum merita, qualitatemque vsus liberi arbitrij à Deo præuisi, sed solum secundum Dei electionem & beneplacitum (quod in quo sensu verissimum sit, membro 9. explicatum est) iuxta eam sententiam Paulum ad Roman. 9. multis in futurum operum locis interpretatus est, restrinxitque illud primæ ad Timoth. 2. *Vult omnes homines saluos fieri: vt non de omnibus vniuersim hominibus, sed de solis prædestinatis intelligeretur.* Quæ doctrina plurimos ex fidelibus, præsertim ex iis, qui in Gallia morabantur, non solum indoctos, sed etiam doctissimos viros, atque in Episcopali dignitate constitutos, mirum in modum turbauit, ne dicam illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. Ne enim eiusmodi doctrina adhererent, hæresi potius Pelagiana ex parte assentiendum putabant, variisque alios errores circa paruulorum prædestinationem confingebant. Id quod inter alia testantur duæ illæ epistolæ à Prospero & Hilario Arelatensi Episcopo ea de re ad Augustinum misis, quæ inter opera Augustini ante librum de prædestinatione Sanctorum habentur. Prosperus autem postquam turbationem & periculum multorum explicauit, inter alia, quæ explananda ab Augustino flagitat, ad eos qui turbati fuerant sedandos, atque ad sanam doctrinam reducendos, adiungit: *Illud etiam qualiter diluatur, quæsumus patienter nostram insipientiam ferendo demonstrare, quod retrahatis priorum de hac re opinionibus, penè omnium par inuenitur & vna sententia, qua propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt, vt ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia sinem vniuersumque præuiderit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus erat voluntate & actione præseuerit.* Hilarius etiam commemoratis obiectionibus, quæ aduersus Augustini doctrinam ab iis, qui commoti fuerant, afferbantur, eos etiam conquestos fuisse in hunc modum affirmat: *Quid opus fuit, inquit, huiusmodi disputationis incerto rot minus intelligentium corda turbari? Neque enim minus utiliter sine hac definitione rot amnis à rot tractatoribus, rot præcedentibus libris Catholica fides fuit defensa?* Sententiam verò Augustini secutus est D. Thomas, & post eum plerique Scholasticorum.

Apud antiquos Patres, quæ fuerint certa, & quæ non satis explorata.

Quæ sequuntur hæerunt semper sine controuersia, tanquam in fide orthodoxa ex Scripturis sanctis luce clarius manifesta, inter Catholicos receptissima: In nobis esse arbitrij libertatem. Nullum, siue adultum, siue paruulum, posse in vitam æternam peruenire, nisi per gratiam ex meritis Christi collatam. Nullum adultum ex suis solis viribus, sine auxilio supernaturali gratiæ, posse iustificari, vitam æternam promereri, atque ad eam peruenire. In Deo esse præscientiam futurorum omnium, ac præ-

destinationem bonorum in vitam æternam per gratiam, dona, & auxilia supernaturalia. Arbitrij libertatem cum his omnibus coherere, minimeque per ea auferi aut impediri. Illud etiam video inter Patres omnes receptissimum, vt ex eorundem testimonij quæst. 14. artic. 13. disputat. 23. membro vltimo, & disputat. 50. ostendimus, non quia Deus præsciuit hoc esse futurum, ex iis quæ ab arbitrio creato pendunt, idem futurum esse: sed è contrario, quia ita pro arbitrij libertate erat futurum, Deum id præsciuisse: præsciturus oppositum, si oppositum, vt pro arbitrij libertate esse potest, foret futurum.

B An verò initium salutis adultorum ad credendum, sperandum, penitendum, ac diligendum vt ad salutem oportet, esset ab adultis ipsis per proprium arbitrium, ita vt gratiam Dei præuenirent: an verò à Deo per gratiam præuenientem & excitantem, vt rei veritas habet, antequam occasione hæresis Pelagiana res esset diligentius discussa, non erat quicquam inter eos omnino certum & constitutum: quia de causa mirandum non est, si Chrysostomus, aut alij ex iis, qui ante illa tempora scripserunt, contrarium asseruerint, & de eadem re in initio Pelagianæ hæresis Galli, de quibus paulo ante habitus est sermo, aduersus Augustinum contenderent.

Licet semper prædictis fuerit concors sententia, vnanimeque, non solum Patrum, sed etiam virorum omnium Catholicorum consensus: vnum tamen è difficillimis ab Augustino & ab aliis fuit semper iudicatum, veram inuenire rationem & modum, qui difficultates omnes pelleret, & humanum intellectum peccatum omnino redderet super coherentiam libertatis arbitrij cum diuina gratia, præscientia & prædestinatione, ita vt adultus, nihil his tribus impediens, suam, vt maluerit, operetur, aut non operetur salutem, vitamque æternam assequatur, aut non assequatur. Ac quamuis ij hæretici, qui vel diuinæ gratiæ, vel libertati arbitrij prædicium afferre moliti sunt, ex Scripturis sanctis, principijque fidei efficaciter sint expugnati, haud tamen scio, an explicata penitus, & abundè reddita ratione integra conciliandi libertatem arbitrij cum illis tribus, & hæreticis aditus, quo facilius ad pacem, vnitatemque Ecclesiæ redirent sit patefactus, & concertationes quæ ante mille annos inter viros Catholicos obortæ sunt, quantum par est, sint compositæ. De quarum numero vna, eaque antiquissima, semper fuit, an prædestinatio adultorum fuerit secundum præscientiam vsus liberi arbitrij: an verò pro sola Dei voluntate ac beneplacito. Quidam enim, tam Patres quam Scholastici, ad cooperationem, nihil diuinæ gratiæ, præscientiæ & prædestinatione impediens, in cuiusque arbitrio positam, atque ad salutem necessariam, respicientes, indignumque diuinæ bonitate, iustitiæ, & aequitate reputantes, vt absque vlla prorsus consideratione vsus arbitrij cuiusque, maxime vt haberet, quos puniret, hos prædestinauerit, illos verò reiecerit, asseruerunt prædestinationem secundum præscientiam vsus liberi arbitrij, meritorumque cuiusque fuisse factam.

F Alij verò attendentes ad auxilia & dona gratiæ, quæ Deus absque cuiusque iniuria, non pro ratione vsus arbitrij cuiusque præuisi, sed pro suo beneplacito, æterna sua prouidentia distribuere constituit, dixerunt prædestinationem, non secundum præscientiam vsus arbitrij meritorumque cuiusque, sed solum secundum Dei voluntatem ac beneplacitum esse factam: dumque neutri ad duos illos sensus à nobis membro nono explicatos attendunt, nempe:

aliud esse praedestinasse secundum praescientiam vsus liberi arbitrii, quasi pro qualitate, aut propter qualitatem illius statuerit distribuere dona & auxilia, ac praedestinaverit, aliud vero quasi non sine praescientia, habitaque ratione vsus praesuli praedestinaverit, plurimique ex sectatoribus prioris sententiae limites affirmationis posterioris sensus, aliqui vero ex sectatoribus sententiae posterioris, limites negationis prioris sensus transgrediuntur, sibi inuicem non immerito aduersari arbitrantur.

Nos pro nostra tenuitate rationem totam conciliandi libertatem arbitrii cum diuina gratia, praescientia & praedestinatione, quam toto articulo 13. quaest. 14. & artic. 6. quaest. 19. quaest. 22. & tota hac quaest. tradidimus, sequentibus principiis, ex quibus eam deduximus, quaeque variis in locis tradidimus, inniti iudicamus: quae si data, explanataque semper fuissent, forte neque Pelagiana haeresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter arbitrii nostri libertatem fuissent ausi negare, obtendentes cum diuina gratia, praescientia, & praedestinatione cohaerere non posse, neque ex Augustini opinione, concertationibusque cum Pelagianis, tot fideles fuissent turbati, ad Pelagianam haeresim defecissent, facileque reliquiae illae Pelagianorum in Gallia, quarum in epistolis Prosperi & Hilarii sit mentio, fuissent extinctae, ut patet ex iis in quibus homines illos cum Catholicis conuenisse, & ab eis discessisse eadem epistola testantur: concertationes denique inter Catholicos facile fuissent compositae.

Primum fundamentum. Primum principium ac fundamentum est, modus ille diuinitus influendi, tam per concursum generalem ad actus liberi arbitrii naturales, quam per auxilia particularia ad actus supernaturales, qui quaest. 14. artic. 13. à disputat. 8. à 25. & à 36. explicatus est.

Perseuerantia donum quod dicitur non esse liberum arbitrio pendens. Secundum est, legitima, seu potius orthodoxa, de modo doni perseuerantiae explicatio. Etenim ostendimus, nullum quidem adultum perseuerare posse diu in gratia sine speciali auxilio Dei, ob idque perseuerantiam in gratia esse Dei donum. At nulli Deum denegare auxilium quod ad perseuerandum sit satis. Praeterea cum auxilio, quo cum vnus vsque ad finem vitae perseuerat, posse, si velit, non perseuerare. Et cum auxilio, quod Deus confert, praestoue est conferre ei, qui non perseuerat, posse perseuerare, per eumque stare quod non perseuerat, posse perseuerare, per eumque stare quod non perseueret. Quod fit, ut ad donum perseuerantiae duo sint necessaria. Vnum ex parte Dei, videlicet, ut ea auxilia conferre stauerit cum quibus prauidebat adultum pro sua libertate perseueraturum. Alterum ex parte arbitrii adulti, tamquam conditio sine qua voluntas conferendi talia auxilia non habuisset rationem voluntatis conferendi donum perseuerantiae, nempe ut adultus pro sua libertate ita sit cum eis cooperaturus, ut perseueret, quod in potestate ipsius est collocatum. Quare non ita intelligendum est donum perseuerantiae esse à Deo, quasi per illud potestatem auferat ad non perseuerandum, aut quasi per Deum stet, quominus is perseueret, qui in peccatum labitur. Haec omnia manifesta sunt ex dictis, praecipue quaest. 14. artic. 13. disputat. 14. & à disputat. 17. Atque ex his duobus principiis, satis dilucide, ni fallimur, artic. 13. citato libertatem arbitrii nostri cum diuina gratia conciliamus.

Tertium est. Praescientia illa media inter scientiam Dei liberam & merè naturalem, qua, ut eodem

artic. disputat. 48. & duabus sequentibus ostensum est, ante actum liberam suam voluntatis, cognouit Deus, quid in vnoquoque rerum ordine per arbitrium creatum esset futurum, ex hypothesi quod hos homines, aut Angelos in hoc vel illo ordine rerum collocare staueret, qui tamen cogniturus erat contrarium, si contrarium, ut potest, pro libertate arbitrii creati esset futurum. Atque ex hoc principio ibidem ostendimus libertatem creati arbitrii cum diuina praescientia cohaerere.

Quartum est, quod Deus hunc potius ordinem rerum, quam alium voluerit creare, & in eo haec potius auxilia, quam alia conferre, cum quibus prauidebat hos, & non illos, pro libertate sui arbitrii peruenturos in vitam aeternam, nullam fuisse causam, aut rationem ex parte adultorum praedestinatorum & reprobatorum. Atque ex hoc capite haec tenus diximus praedestinationem non habere causam, aut rationem ex parte vsus liberi arbitrii praedestinatorum & reprobatorum, sed in solam liberam Dei voluntatem esse reducendam. Quod verò voluntas creandi cum ordinem rerum, & in eo conferendi haec & non alia auxilia, rationem praedestinationis comparatione horum adultorum, & non illorum fuerit sortita, pendens fuit ex eo, quod vnus potius vsus, quam alius, pro libertate arbitrii eorum esset futurus, atque adeo ex eo quod vnus eorum prauideret, quia pro eorum libertate erat futurus.

Atque ex hoc capite diximus dari rationem praedestinationis adultorum ex parte vsus liberi arbitrii praesuli. Ex eodem etiam capite ostendimus libertatem arbitrii eorum ad operandum, prout oportet ad vitam aeternam assequendam, aut contrario modo, perinde consentire cum praedestinatione per ea ipsa media, per quae ex parte Dei ab aeternitate praedestinati sunt, ac si in Deo non esset praedestinato, sed tantum providentia per eadem media, tamquam incertum Deo esset, an per ipsorum arbitrium iri essent cooperaturi ut in vitam aeternam peruenirent, quam incertum id secundum se est. Denique ostendimus non aliam esse difficultatem in concilianda libertate arbitrii nostri cum diuina praedestinatione, quam in eadem ipsa cum diuina praescientia concilianda reperitur.

Iuxta haec, distinximus duos illos sensus, in quorum altero negandum erat cum Augustino praedestinationem fuisse secundum praescientiam vsus arbitrii cuiusque praesuli. In altero verò id ipsum sine scrupulo cum aliis Patribus omnino concedendum erat. Modò addimus duo. Primum est, Scripturas sanctas ita exponendas esse, ut neque iuxta primum sensum affirmemus praedestinationem fuisse secundum praescientiam vsus liberi arbitrii, meritorumque cuiusque adulti. Neque iuxta secundum sensum ad negemus. Secundum est, Patres quodammodo eatenus ad concordiam posse reduci, si, qui negant praedestinationem fuisse secundum praescientiam meritorum ac boni vsus liberi arbitrii futuri, accipiantur in priori sensu, quatenus eorum dicta id patientur, in quibus est Augustinus, & eius sectatores. Qui verò fuisse affirmant secundum merita & bonum vsus praesuli, exponantur in sensu posteriori, quatenus eorum dicta id ferent: de quorum numero sunt, Origenes, Athanasius, Chrysostomus, Ambrosius, Theophylactus, omnes in caput nonum epistolae ad Roman. Hieronymus in illud ad Galat. 1. *Cum placuit ei, qui me segregauit ex utero matris meae.* Et ad Hedibiam in expositione quaest. 10. decimae. Faustus (non Manichaeus, sed in Gallia

secundum praescientiam vsus arbitrii cuiusque praesuli. In altero verò id ipsum sine scrupulo cum aliis Patribus omnino concedendum erat. Modò addimus duo. Primum est, Scripturas sanctas ita exponendas esse, ut neque iuxta primum sensum affirmemus praedestinationem fuisse secundum praescientiam vsus liberi arbitrii, meritorumque cuiusque adulti. Neque iuxta secundum sensum ad negemus. Secundum est, Patres quodammodo eatenus ad concordiam posse reduci, si, qui negant praedestinationem fuisse secundum praescientiam meritorum ac boni vsus liberi arbitrii futuri, accipiantur in priori sensu, quatenus eorum dicta id patientur, in quibus est Augustinus, & eius sectatores. Qui verò fuisse affirmant secundum merita & bonum vsus praesuli, exponantur in sensu posteriori, quatenus eorum dicta id ferent: de quorum numero sunt, Origenes, Athanasius, Chrysostomus, Ambrosius, Theophylactus, omnes in caput nonum epistolae ad Roman. Hieronymus in illud ad Galat. 1. *Cum placuit ei, qui me segregauit ex utero matris meae.* Et ad Hedibiam in expositione quaest. 10. decimae. Faustus (non Manichaeus, sed in Gallia

secundum praescientiam vsus arbitrii cuiusque praesuli. In altero verò id ipsum sine scrupulo cum aliis Patribus omnino concedendum erat. Modò addimus duo. Primum est, Scripturas sanctas ita exponendas esse, ut neque iuxta primum sensum affirmemus praedestinationem fuisse secundum praescientiam vsus liberi arbitrii, meritorumque cuiusque adulti. Neque iuxta secundum sensum ad negemus. Secundum est, Patres quodammodo eatenus ad concordiam posse reduci, si, qui negant praedestinationem fuisse secundum praescientiam meritorum ac boni vsus liberi arbitrii futuri, accipiantur in priori sensu, quatenus eorum dicta id patientur, in quibus est Augustinus, & eius sectatores. Qui verò fuisse affirmant secundum merita & bonum vsus praesuli, exponantur in sensu posteriori, quatenus eorum dicta id ferent: de quorum numero sunt, Origenes, Athanasius, Chrysostomus, Ambrosius, Theophylactus, omnes in caput nonum epistolae ad Roman. Hieronymus in illud ad Galat. 1. *Cum placuit ei, qui me segregauit ex utero matris meae.* Et ad Hedibiam in expositione quaest. 10. decimae. Faustus (non Manichaeus, sed in Gallia

Gallia Episcopus) libro primo de gratia & libero arbitrio, capite quarto, & libro secundo, capite sexto tomo quinto bibliotheca Patrum, & plerique alij. Neque verò dubito quin ab Augustino, & ceteris Patribus unanimi consensu comprobata fuisset hæc nostra de prædestinatione sententia, ratioque conciliandi libertatem arbitrij cum diuina gratia, præscientia & prædestinatione, si eis proposita fuisset. Illud etiã addam, multa Augustinum variis in locis docuisse, in quibus cum modo loquendi aliorum Patrum videtur omnino consentire. Atque inter alia, in libro responsionum ad articulos sibi falsò impositos in responsione ad 12. articulum, & refertur 23. quæst. 4. cap. Nabuchodonosor, ita inquit: *Illi de quibus dicitur, ex nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis: si enim fuissent ex nobis, misissent utique*

^A nobiscum, voluntate exierunt, voluntate ceciderunt. Et quia præsci sunt casuri, non sunt prædestinati: essent autem prædestinati, si essent reuersuri. Et sanctitate ac veritate mansuri: ac per hoc prædestinatio Dei multa est causa standi, nemini causa labendi. Hæc Augustinus.

^B Longior fui in hac disputatione, quàm optatam, verèorque ne aliquarum rerum repetitio lectori molestiam attulerit: quia tamen res est magni momenti ac valde lubrica, & hæc nostra ratio conciliandi libertatem arbitrij cum diuina prædestinatione à nemine, quem viderim, hucusque tradita, idèd fatius hæc duxi paulò fusiùs explicare, ne fortè eorum pressior explicatib' efficeret, quominus mens nostra ab his, qui minùs ingenio pollent, perciperetur.

DEO IESV CHRISTO, ÆTERNI
Dei aeterno Filio. laus & gloria.

INDEX

